

De absurditeit van een veldproef

mardi 19 février 2019

Terwijl het jongste Milieurapport Vlaanderen (MIRA, november 2018) pleit voor een consumptiepatroon met minder dierlijke producten omwille van gezondheid, klimaat, milieu en waterkwaliteit, en voor een kleinere veestapel omwille van dierenwelzijn en het sluiten van kringlopen, terwijl scholieren (en volwassenen) bereid zijn om minder vlees te eten voor het klimaat, terwijl dierenrechtenorganisaties de roep naar een kleinere, meer diervriendelijke veehouderij aanwakkeren, financiert de overheid een veldproef met mais, een gewas dat vooral nut heeft voor de exportgerichte, intensieve veehouderij. Het gewas werd ontwikkeld met de gecontesteerde CRISPR-techniek en moet dus, als ggo-gewas, ook nog een lange en dure weg gaan vooraleer het ooit commercieel geteeld mag worden. Het zou een absurde grap van een stand-upcomedian kunnen zijn.

Maatschappelijke noden

Welk budget de ontwikkeling van deze ggo-mais en de veldproef opsoupeert, is ons niet gekend. We kennen alleen het totaalbedrag dat het VIB in 2017 toegewezen kreeg van de overheid : 60.431.000 euro. Met dit geld investeert het VIB in onderzoek ten behoeve van 'Mens & gezondheid' en 'Landbouw & milieu'. De CRISPR-mais komt zonder twijfel uit de laatst genoemde afdeling : zwarte humor.

Het is niet voor het eerst dat organisaties wijzen op de discrepantie tussen enerzijds de reële maatschappelijke noden als het op landbouw en voeding aankomt en anderzijds het wereldvreemde antwoord dat ggo's hierop bieden. Het lijkt erop dat ggo's worden ontwikkeld met weinig of geen bezinning over de dieperliggende oorzaken van complexe problematieken. Ggo's worden gepresenteerd als silver bullet daar waar structurele aanpassingen aan een wereldwijd systeem nodig zijn.

Een echt debat wordt er over ggo's nog steeds niet gevoerd. De FOD Volksgezondheid organiseerde weliswaar van 15 januari tot en met 14 februari 2019 een publieke consultatie over de bewuste veldproef, maar dat is rijkelijk laat. Een veldproef is een van de laatste stappen voor de eventuele commercialisering van een ggo-gewas. Het is tegelijk het eerste moment dat je je als burger kunt uitspreken, en dan nog alleen over de specifieke risico's die de veldproef meebrengt. Anders gezegd : de overheid vertrekt van ggo's als oplossing. Als burger kan je daar hooguit nog een kleine kanttekening bijplaatsen. Of schamper lachen.

Agro-ecologisch met kleinere veestapel

Waar de overheid steken laat vallen, springen anderen bij. Zo berekende de UCLouvain op vraag van Greenpeace de klimaatwinst bij een kleinere Vlaamse veehouderij. In het meest ambitieuze scenario behoudt Vlaanderen een kleine, agroecologische veestapel. De broeikasgasuitstoot neemt in dat geval af met 58%, de stikstofuitstoot met 50% en de impact op de biodiversiteit met 76%.

Op Europees niveau presenteerde denktank IPES-Food van voormalig VN-rapporteur voor het recht op voedsel Olivier De Schutter een rapport dat pleit voor een geïntegreerd Europees voedselbeleid. Een voedsel- in plaats van landbouwbeleid moet de huidige, kostelijke tegenstrijdigheid tussen verschillende beleidsmaatregelen wegwerken en eindelijk resultaat boeken op verschillende fronten : milieu, duurzame landbouw, gezond voedsel, eerlijke prijzen. Voor de landbouw pleit IPES-Food voor een nieuw model

gebaseerd op agroecologische principes. Dat sluit aan bij de structurele systeemwijziging die het jongste MIRA bepleit omdat het huidige voedingssysteem tegen economische, sociale en ecologische grenzen aanbotst.

Prioritair is ze dus niet, deze veldproef voor een hogere maisproductie. Burgers verwachten een beleid dat inzet op een veerkrachtige landbouw die een fair inkomen voor de boer verzekert én die accordeert met een daadkrachtig klimaat- en natuurbeleid. Dat het kan, bewijzen de voornoemde rapporten. En ja, het is zinvol dat het beleid investeert in (praktijk)onderzoeken. Maar mogen we wel onderzoek verwachten dat antwoorden biedt op prangende problematieken en maatschappelijke meerwaarde creëert met name voor boer, burger, milieu en klimaat ?

Dit gezamenlijke opiniestuk is ondertekend door BioForum Vlaanderen (Esmeralda Borgo), De Landgenoten (Petra Tas), Fian Belgium (Hanne Flachet), Greenpeace (Jelle De Mey), Velt (Jannoppen) en Wervel (Luc Vankrunkelsven).